

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 582/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **TRANSECO a. s.**, IČO 00 632 163, Radlinského 17, Žilina, zastúpenej Mgr. Milanom Vallom, advokátom, Vajnorská 43, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 8C/213/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 8C/213/2014 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 8C/213/2014 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **410,92 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v civilnom spore s tým, že okresnému súdu bude prikázané konať bez zbytočných prietáhov. Okrem toho žiada finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

II.

2. Sťažovateľka sa žalobou z novembra 2014 domáha proti Slovenskej republike náhrady škody 91 104 eur z dôvodu nesprávneho úradného postupu – nečinnosti vyšetrovateľov v trestnom konaní, v ktorom až po deviatich rokoch bola konštatovaná krádež jej vozidla, čo malo viesť k premlčaniu jej nároku na poistné plnenie. Po doručení žaloby žalovanej sťažovateľka podaním z mája 2015 zobrala žalobu sčasti späť. O tom okresný súd rozhodol uznesením z augusta 2015. Proti tomu podala žalovaná v septembri 2015 odvolanie, ktoré bolo v januári 2016 predložené krajskému súdu, ktorý toto uznesenie potvrdil a spis v auguste 2016 vrátil okresnému súdu.

3. Prvé pojednávanie bolo nariadené na 25. máj 2017, no pre chorobu sudkyne bolo odročené na 16. jún 2017. Toto pojednávanie sa uskutočnilo, no bolo pre účely doplnenia žaloby sťažovateľky odročené na 23. január 2018. Toto pojednávanie bolo na žiadosť sťažovateľky pre zmenu jej advokáta odročené na 29. máj 2018. I toto pojednávanie bolo pre účely predloženia trestného spisu odročené na 20. november 2018, ktoré však bolo odročené pre chorobu sudkyne na 14. marec 2019. Na pojednávaní 14. marca 2019 okresný súd vec predbežne právne posúdil, advokát sťažovateľky požiadal o lehotu na prípravu záverečnej reči. Súd pojednávanie odročil na 17. september 2019 s tým, že vyžiada ďalší trestný spis. Na september 2019 nariadené pojednávanie bolo odročené na 23. január 2020 s tým, že v tento deň treba nariadiť pojednávania v rodinných veciach. Pojednávanie v januári 2020 sa konalo, no bolo odročené na 26. máj 2020 na predloženie ďalších listín. Toto pojednávanie bolo pre pandémiu odročené na 13. október 2020, avšak pre chorobu sudkyne bolo taktiež odročené.

4. Pojednávanie 9. februára 2021 súd odročil na vyhlásenie rozsudku, ktoré sa uskutočnilo 23. februára 2021 s tým, že konanie bolo sčasti pre späťvzatie žaloby zastavené a vo zvyšku bola žaloba zamietnutá. Stranám bolo 29. marca 2021 oznámené, že lehota na vypracovanie rozsudku sa predlžuje do 12. apríla 2021. Rozsudok bol sťažovateľke doručený 11. mája 2022. Sťažovateľka proti nemu 26. mája 2022 podala odvolanie. V júli 2022 bola vec pridelená inej sudkyňi, ktorá vo veci ďalej priebežne koná.

III.

5. Podľa sťažovateľky okresný súd koná vo veci neefektívne a nevykonáva plynule procesné úkony, o čom svedčí to, že žaloba bola podaná takmer pred ôsmimi rokmi. Vec nepovažuje za nadmerne skutkovo či právne zložitú a nijak neprispela k predĺženiu konania. Sťažovateľka poukazuje na to, že vec fakticky trvá sedemnást rokov, pretože ku krádeži vozidla došlo v roku 2005 a odvtedy sa nemôže domôcť svojich práv. Priznanie finančného zadostučinenia odôvodňuje tým, že si včas nemohla uplatniť nárok na poistné plnenie.

6. Okresný súd k ústavnej sťažnosti konštatoval svoju nečinnosť pri písomnom vyhotovení rozsudku, čo odôvodnil nadmernou zaťaženosťou sudkyne, ktorá zároveň vybavovala aj rodinnú agendu detí. Tiež uviedol, že realizácia jednotlivých pojednávanií bola ovplyvnená pandémiou.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Sťažovateľka sa žalobou domáha náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, čo tvorí bežnú súčasť rozhodovania súdov a vec nemožno považovať za skutkovo a právne zložitú. Sťažovateľka svojím postupom podstatne neovplyvnila dĺžku konania, len pre zmenu advokáta zapríčinila odročenie jedného pojednávania. Význam veci pre sťažovateľku vyplýva z toho, že sa domáha náhrady škody, ktorá jej mala byť spôsobená priet'ahmi v trestnom konaní, čo viedlo k možnosti uplatnenia jej majetkového práva.

9. Okresný súd po podaní žaloby konal vcelku plynulo. Po vrátení spisu z krajského súdu v apríli 2016 však jeho postup začal byť pomalý a k nariadeniu prvého pojednávania došlo až po dva a pol roku od podania žaloby. Už takýto postup je neprípustný. Vo veci bolo nariadených množstvo pojednávanií, no medzi ich termínmi boli pomerné dlhé časové obdobia, čo viedlo k ďalšiemu predĺženiu konania. Až päť pojednávanií bolo zrušených z dôvodov na strane súdu. Okrem toho okresný súd nebol schopný skoncentrovať dokazovanie, čo bolo zapríčinené tým, že predbežné právne posúdenie stranám poskytol až na pojednávanií v marci 2019 a opakovane pojednávania odročoval pre účely zabezpečenia listín, ktoré mohol zabezpečiť už skôr. Za nesústredenú činnosť treba považovať aj odročenie pojednávania s cieľom vytvorenia priestoru pre pojednávania v inej agende. Takýto postup, ktorý sa spája so zrušením už nariadených pojednávanií, súd a strany zbytočne zaťažuje administratívnymi úkonmi. Zaťažený okresný súd si vlastne svojím zlým plánovaním spôsobuje ďalšie zaťaženie. K najzávažnejšiemu priet'ahu došlo v súvislosti s písomným vyhotovením rozsudku, ktoré trvalo neprípustne viac ako rok. Okresný súd rozhodol vo veci, ktorá sa nevyznačuje nadmernou zložitou, až po vyše šiestich rokoch a písomné vyhotovenie rozsudku zabralo ďalší rok. Konanie od podania žaloby po doručenie rozsudku trvalo takmer sedem a pol roka a stále nie je právoplatne skončené. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyslovené, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Vzhľadom na to, že v spore nie je právoplatne rozhodnuté, bolo okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov.

10. Neobstojí poukaz okresného súdu na pandémiu, ktorá jeho postup obmedzovala len v posledných dvoch rokoch konania. Čo sa týka personálnych problémov okresného súdu, treba uviesť, že systémové zlyhania správy súdnictva nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a nezabavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za priet'ahy (II. ÚS 481/2017). Účelom týchto práv nie je pomenovanie príčin priet'ahov alebo dospieť k záveru, či majú objektívny alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť o tom, či k týmto priet'ahom v konaní došlo, a odstrániť stav právnej neistoty sťažovateľky.

11. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľky bola neefektívna činnosť okresného súdu. S prihliadnutím na už vyjadrenú doterajšiu celkovú dĺžku konania, postup sťažovateľky, ktorá zapríčinila odročenie jedného pojednávania, význam sporu pre sťažovateľku a postup súdu bolo sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 3 000 eur a vo zvyšnej časti jej návrhu nebolo vyhovené.

V.

12. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 410,92 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 193,83 eur) spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2022

Peter Straka
predseda senátu